

УДК 636.2.083.637.1

Голодюк І.П., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Матеуш В.Л., асистент[©]

Наумюк О.С., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Петришак Р.А., кандидат сільськогосподарських наук, доцент
*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИСОКОЯКІСНОГО КОМБІНОВАНОГО СИЛОСУ, ЯК ОСНОВНОГО ОБ'ЄМИСТОГО КОРМУ ПРИ СПРЯМОВАНОМУ ВИРОЩУВАННІ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ

Розроблено технологію із спрямованого вирощування ремонтних телиць для одержання корів із надоєм понад 5 тис. кг. При цьому особливе значення надається використанню комбінованого силосу із кукурудзи воскової спілості з олійною редькою у співвідношенні 3:1 при дорощуванні ремонтного молодняка великої рогатої худоби, а також, до 6-місячного віку випоювали замітник збираного молока власного виробництва, до складу якого входили екструдована дерть концентратів, збиране молоко та мінеральні речовини.

Ключові слова: *кормосумішки, комбінований силос, спрямоване вирощування ремонтних телиць, молочна продуктивність.*

Вступ. Одним із найважливіших показників отримання високих надоїв молока від корів є постійна заміна малопродуктивних корів високопродуктивними первітками, одержання яких можливе лише при спрямованому вирощуванні ремонтних телиць у господарствах. Отже, формування молочної продуктивності у корів ґрунтується на реалізації їх генетичних задатків у процесі вирощування.

Спрямоване вирощування передбачає годівлю ремонтних телиць спеціальними високоякісними об'ємистими кормами, що викликає у них кращий розвиток травного тракту та інших органів, від яких залежить їх майбутня молочна продуктивність.

Ряд дослідників [2, 4, 6] наголошують, що інтенсивність росту телиць в перші 6 місяців життя обумовлює розвиток передньої частини тулуба, а в наступне півріччя (6-12 місяців) – задньої частини. Вища інтенсивність росту передньої частини тулуба сприяє у молочних порід формування тварин комбінованого напрямку продуктивності. Кращий же ріст задньої частини тулуба є передумовою формування тварин молочного напрямку продуктивності.

Висока інтенсивність росту ремонтних телиць шляхом згодовування більшої кількості концентрованих кормів у цей період є небажаним, оскільки

© Голодюк І.П., Матеуш В.Л., Наумюк О.С., Петришак Р.А., 2011

при цьому телиці жиріють, несвоєчасно приходять в охоту та перегулюють. Їх травна система стає недостатньо розвинутою, що знижує перетравність поживних речовин основних для худоби кормів: влітку – зеленої маси, а взимку – силосу, сінажу, жому тощо [1, 3, 5]. Корови, вирощені з таких телиць, не проявляють високої продуктивності.

Отже, аналіз результатів численних досліджень спрямованого вирощування ремонтних телиць свідчить, що нормальний ріст і розвиток молодняка, формування високої молочної продуктивності повинен проходити з врахуванням біологічних особливостей й закономірностей росту і розвитку тварин та повноцінності збалансованої годівлі.

Метою наших досліджень було розробити оптимальну технологію спрямованого вирощування ремонтних телиць, зручну у застосуванні в господарствах з різними формами власності для одержання високопродуктивних корів при використанні дешевих кормів власного виробництва.

Матеріали і методи. Дослідження були проведені у приватно-орендному сільськогосподарському підприємстві ім. Т. Шевченка Горохівського району Волинської області на ремонтних телицях української чорно-рябої молочної породи. Піддослідний молодняк був розділений за принципом аналогів на три групи по 12 гол. у кожній. Попередні дослідження на повновікових коровах показали, що використання лише кормових факторів не дозволяє досягнути високої молочної продуктивності (до 5,0 тис. кг молока за лактацію).

Було вивчено найбільш оптимальне поєднання кормів у раціонах, які були заготовлені і в даному господарстві для організації належної годівлі піддослідних тварин. У раціони включали спеціальну молочну сумішку для заміни частини збираного молока, комбінований силос (кукурудза з олійною редькою у співвідношенні 3:1) і кукурудзяний силос (контрольна група), сінаж із злаково-бобових трав (конюшина з тимофіївкою), сіно, суміш концентратів, мелясу, премікс.

Результати досліджень. Наявність достатньої кількості об'ємистих кормів позитивно впливає на розвиток травного тракту у ремонтних телиць.

Нами був заготовлений комбінований силос із кукурудзи воскової спілості з олійною редькою у співвідношенні 3:1, а також до 6-місячного віку випоювали замічник збираного молока власного виробництва до складу якого входили екструдовані дерть концентратів, збиране молоко та мінеральні речовини.

Комбінований силос заготовляли, коли кукурудза була у фазі воскової стиглості, а висота олійної редьки становила 0,8-1,1 м (середина вересня). Олійну редьку висівали по стерні після збирання озимих в середині липня. Таким чином підвищувався вихід поживних речовин з 1 га посіву, адже для вирощування олійної редьки в післяжнивних посівах не потрібно використовувати окремі площі. Крім того, олійна редька багата перетравним протеїном, жиром та каротином і є добрим компонентом комбінованих силосів. При цьому олійна редька глушила бур'яни, а висока стерня та коренева система

служила добрим сидеральним добривом. Отже, на цих полях не потрібно було проводити лущення стерні і зменшувалась кількість органічних добрив, які слід було вносити під наступний урожай. Це є енергоощадна і екологічно чиста технологія.

Накопичення в кукурудзі поживних речовин у восковій стадії вегетації завершується, а більшість вегетативної маси ще не перетворилась повністю на соломку і тому охоче поїдається худобою. Зібрана в цей період маса злаково-бобових культур має оптимальне співвідношення поживних речовин. У ній менше клітковини, яка до того ще й не встигла огрубіти (нетривкий зв'язок клітковини з лігніном), маса містить велику кількість легкоперетравних вуглеводів. Крім того, в цій фазі досягається найвищий вихід поживних речовин з 1 га. Більш раннє збирання призводить до недобору корму, а пізнє – погіршує його біологічну цінність. Правда, кукурудза у фазі воскової стиглості має бути належним чином подрібнена. Для цього необхідна сучасна силосозбиральна техніка.

Згодовування такої кормосуміші ремонтним телицям покращує перебіг процесів бродіння в рубці. Синтез мікробного білка в передшлунках при цьому відбувається значно активніше.

Заготівля і використання комбінованого силосу наведеного складу дозволяє одержати з 1 га площі – 87,6 ц корм. од. і 9,5 ц перетравного протеїну, що за поживністю значно перевищує інші культури.

Згодовування даного комбінованого силосу молодняку великої рогатої худоби починають з 3-місячного віку в кількості 1,5 кг. У 6-місячному віці добова даванка становить 5 кг, у віці 6-12 місяців – 7 кг і починаючи з 16-місячного віку і старше – 10-15 кг.

При вивченні поживної цінності кормових сумішок, що використовувались під час досліджень, ми спирались на власні розрахункові дані облік спожитого корму, а також нез'їдених рештків зранку до годівлі. У всіх дослідях годівля ремонтних телиць була триразовою.

Зважування телиць проводили щомісяця до ранкової годівлі.

Дані інтенсивності росту ремонтних телиць за весь період вирощування (від народження до 18-місячного віку) наведені в табл. 1.

Таблиця 1

**Інтенсивність росту ремонтних телиць за період їх вирощування,
M ± m, n=12 (0-18 міс., 540 днів)**

Показник	Група		
	I (контрольна)	II (дослідна)	III (дослідна)
Середня жива маса телиць при народженні, кг	30,5	30,4	31,4
Середня жива маса телиць у віці 18 міс., кг	370,3±1,18	379,1±1,02*	389,8±1,26**
Абсолютний приріст за період, кг	339,8±5,65	348,7±2,91*	358,4±3,32**
Середньодобовий приріст, г	629±2,16	645±1,69*	663±2,48**
Середньодобовий приріст ± до контролю, %	-	+ 2,5	+ 5,4

Як видно з даних табл. 1, найвищою інтенсивністю росту протягом всього періоду вирощування відзначилися ремонтні телиці ІІІ (дослідної) групи, до раціону яких до 6-місячного віку включали спеціальну молочну сумішку, до складу якої входила екструдована дерть концентратів, а також протягом періоду вирощування згодовували комбінований силос. Середньодобовий приріст живої маси за весь період становив 663 г, або був вищий від контролю на 5,4% ($p < 0,05$).

Аналіз отриманих даних свідчить, що згодовування молодняку худоби до 6-місячного віку спеціальних молочних сумішок, а пізніше підготовленого комбінованого силосу підвищує їх інтенсивність росту, дозволяє одержувати племінних телиць, які відповідають стандарту породи, що є економічно вигідним заходом.

Таблиця 2

Рентабельність вирощування ремонтних телиць, ($M \pm m$, $n=12$)

Показник	Група		
	I (контрольна)	II (дослідна)	III (дослідна)
Кількість ремонтних телиць у групі, гол	12	12	12
Відвійки згідно з «Схемою – 2а» - до 4 міс. Віку	450	-	-
Собівартість молочних відвіжок, грн.	0,75	-	-
Випоено молочної суміші, кг	-	1100	1100
Собівартість молочної суміші, грн.	-	0,4	0,55
Випоено незбираного молока, згідно зі схемою, кг	350	350	350
Згодовано кукурудзяного силосу, заготовленого традиційним способом, кг	1832	-	-
Згодовано комбінованого силосу, заготовленого за новою технологією, кг	-	2035	2185
Жива маса ремонтних телиць, кг. Вік:			
6 міс.	155,4 \pm 1,02	159,4 \pm 0,98	161,4 \pm 1,18**
12 міс.	270,0 \pm 1,44	274 \pm 1,02	280,2 \pm 1,88**
16 міс.	334,0 \pm 1,40	340,0 \pm 1,32*	348,4 \pm 2,18**
Затрачено корму на 1 кг приросту живої маси, корм.од.	8,82	8,08	7,98
Собівартість вирощування телиці до 16 міс. віку	6121,7	6094,4	6030,6
Реалізаційна ціна кожної телиці у 16 міс. віці, грн.	8350	9108	9744
Чистий прибуток від реалізації, грн.	2228,3	3014	3713,4
Рентабельність, %	36,4	49,4	61,6

Проаналізувавши вищесказане, можна зробити висновок, що годівля запропонованими кормовими сумішками найбільш позитивно вплинула на ріст і розвиток ремонтних телиць, а в подальшому на продуктивність первісток.

Отже, все це свідчить, що для одержання добре розвинутих високопродуктивних первісток слід застосовувати спрямоване їх вирощування за розробленою технологією, з використанням молочної сумішки і комбінованого силосу, з використанням при їх заготівлі сучасних машин та устаткування.

Висновки: 1. Використання молочних сумішок розробленого складу до 6-місячного віку ремонтних телиць та спеціально підготовленого комбінованого силосу із кукурудзи воскової стиглості та олійної редьки в зимово-стійловий період підвищує ріст і розвиток молодняка.

2. Найкраще ремонтних телиць одержувати з весняних отелень. У цьому випадку вік їх спрямованого вирощування (6-12 місяців) припадає на зимово-стійловий період, коли інтенсивно використовуються об'ємисті корми: сіно, сінаж, зерносінаж, силос. Отелення первісток при цьому припадають на весняно-літній період, коли для виробництва молока є вдосталь зеленого корму.

3. Розроблена і впроваджена нова технологія спрямованого вирощування племінних телиць дозволить одержати високопродуктивних корів.

Література

1. Гноєвий І. Повноцінна годівля корів // Тваринництво України. – 1998. – № 1. – С. 24.

2. Зубець М.В., Сірацький Й.З., Данилків Я.Н. Формування молочного стада з програмованою продуктивністю. – К.: Урожай, 1994. – 224 с.

3. Ібатулін І.І., Богданов Г.О., Мельничук Д.О., Столярчук П.З. Годівля сільськогосподарських тварин. – К.: Аграрна освіта, 2005. – 460 с.

4. Матрос В.П., Конин П.А. Особенности формирования организма высокопродуктивных первотёлок // Зоотехния. – 1990. – №2. – С. 50-54.

5. Пшеничный П.Д. Проблема направленного воспитания молодняка сельскохозяйственных животных // Агробиология. – №6. – С 18-24.

6. Рой Дж. Х. Выращивание телят. – М.: Колос, 1982. – 348 с.

Summary

Golodyuk I.P., Naumyuk O.S., Mateush V.L.

Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S.Z. Gzhytskyj

EFFICIENCY OF THE USE OF THE HIGH-QUALITY COMBINED SILO, AS VOLUMINOUS FORAGE AT DIRECTED GROWING OF REPAIR HEIFERS

Mixtures serving reliable and cheap alternative source of feeding staffs to organize the rationed cattle feeding were carried out and recommended. Energy-saving and ecologically clean technologies are used at their stocking up.

The directed growing of repair heifers and the rationed feeding of cows is a reliable measure for creation in the farms of highly productive milk herds.

Key words: *fedmixtures, feeding, the directed growing of repair heifers, milk productivity.*

Стаття надійшла до редакції 18.04.2011